

Ohniska napětí a konflikty

Libor Jelen

Konflikty provází lidskou společnost od jejich počátků, což souvisí s různorodostí povah, zájmů a cílů jedinců. V běžném životě většinou řešíme konflikty dohodou, můžou však také přerůst v násilí. Politika je zrcadlem společnosti. Názorové a zájmové spory mezi **politickými aktéry**, ať již se jedná o politiky, politické strany či státy, se dají řešit buď vyjednáváním a hledáním konsenzu, nebo násilným prosazováním jednoho názoru, které v extrémních případech mohou skončit **ozbrojeným konfliktem** čili válkou. Pruský generál Carl von Clausewitz (1832) proto výstižně o ozbrojeném konfliktu prohlásil, že „válka je pokračováním politiky jinými, totiž násilnými prostředky“ (von Clausewitz 2008). Ačkoliv termín válka zní pro většinu lidí významově zcela jednoznačně, jeho definice, a hlavně použití v akademickém, mediálním i politickém prostředí, tak jednoduché není.

Ozbrojeným konfliktům je dlouhodobě věnována mimořádná pozornost v mnoha společensko-vědních disciplínách (od psychologie, sociologie, přes historii, mezinárodní vztahy po politickou geografii) i v různorodých médiích, a logicky jsou proto voleny různé přístupy k jejich definici, klasifikaci a analýze. K problematice definování ozbrojeného konfliktu je nutno navíc přičíst politicko-strategické hledisko, neboť označení daného konfliktu za válku má silně negativní dopad na image nejen státu, ale i celého regionu. Velmi citlivě na ozbrojený konflikt reagují zahraniční investoři, kteří v obavách odkládají své investice, nebo turisté, kteří se z bezpečnostních důvodů takové oblasti pochopitelně vyhýbají. Vlády mají proto často tendenci zkreslovat realitu, například tím, že neuvádějí přesné počty obětí, či prezentují konflikt jako zvláštní bezpečnostní operaci zaměřenou proti teroristům (ruská protiteroristická operace v Čečensku), nebo hovoří o „vyšší míře“ kriminality (drogové války v Mexiku či na Filipínách). V podstatě se tak stírá rozdíl mezi válkou, organizovanou kriminalitou a politickým násilím (Tomeš et al 2007, s. 127). Nicméně, při výuce politické geografie, a zejména pak při diskuzích témat týkajících se ozbrojených konfliktů ať již z obecného hlediska či komparace případových studií, je vhodné se držet určité systematizace. **Cílem následujícího textu a pracovního mapového listu je proto návrh klasifikace ozbrojených konfliktů a následně geografické vymezení současných ohnisek napětí ve světě.** V první části bude text zaměřen na obecné členění konfliktů dle pěti základních aspektů – času, prostoru, formy, metody a intenzity. Následovat bude klasifikace příčin konfliktů a navržení kategorií, které jsou v podobě aktuálních příkladů zobrazeny na mapovém podkladu. Poslední část bude věnována představení vybraných datasetů a metodik měření intenzity konfliktů a vysvětlení jejich aplikace na přiložené mapě aktuálních ohnisek napětí a konfliktů.

Z předchozího odstavce je zřejmé, že ozbrojené konflikty mají mnoho podob, a proto je nutné si nejdříve ujasnit, jak bude s tímto termínem dále operováno. Válka je v této studii definována velmi obecně jako **organizované násilí s cílem dosažení politických, ekonomických či ideologických cílů, a jehož jedním z účastníků je státní moc (stát).**

Klasifikace konfliktů

Geografický aspekt konfliktů, tedy **prostor**, je prvním důležitým definičním kritériem. Tradiční politicko-geografický přístup vymezuje prostor hranicemi států, které

tak představují hlavního aktéra konfliktů. Konflikty mezi státy, tedy *mezistátní konflikty*, jsou dnes poměrně vzácné. Většina ozbrojených konfliktů má *vnitrostátní* podobu – odehrávají se na území jednoho státu mezi vládou a nestátním aktérem buď o kontrolu nad státem (občanský konflikt), nebo o kontrolu na určitém územím státu (např. z důvodu separatismu či kontroly těžby nerostných surovin). Současné konflikty běžně mívají *internacionalizovaný charakter*, neboť se politickou a ekonomickou podporou jedné z válčících stran či přímo vojensky angažují třetí země (případně nestátní aktéři), které tak sledují vlastní geopolitické zájmy a cíle. Často také může docházet k přelévání bojů do sousedních zemí, zejména v oblastech, kde jsou státy slabé a nejsou schopny efektivně bránit svoje teritorium. Specifické jsou případy, kdy stát (či více států) bojuje proti aktérovi neuznávajícímu či zcela ignorujícímu současný mezinárodně-právní systém a jím definované hranice a vnější suverenitu států. Jedná se o *extrasystémové konflikty* a nejlepším příkladem jsou konflikty proti teroristickým organizacím (Al-Kaida, Islámský stát) či drogovým kartelům.

Co se týče **formy**, tradiční představa lidí o válce se asi nejvíce blíží podobě *symetrického konfliktu*, tedy bojů o území mezi dvěma regulárními armádami (dvěma státy či podobně silnými aktéry). Ten se ale podobně jako mezistátní konflikty vyskytuje jen v několika případech, byť se jedná o konflikty rozsahem, počtem obětí i důsledky nejzávažnější (např. konflikty v Libyi, Jemenu či na Ukrajině). Mnohem běžnější jsou *konflikty asymetrické*, kdy proti sobě stojí z hlediska síly dvě nesouměřitelné strany – stát se svojí armádou (či jinou ozbrojenou složkou) na straně jedné a nestátní ozbrojené skupiny (povstalci, teroristé, organizované kriminální skupiny apod.).

Další aspekt hodnocení konfliktu se týká jeho **časového rámce**, respektive otázky, jak často a zda vůbec dochází k násilí. V tomto ohledu lze ozbrojené konflikty vymežit jakožto *pravidelné* (kontinuální), kdy se boje odehrávají s určitou frekvencí během celého roku (či alespoň více než 1/3 roku) a *nepravidelné*, kdy mezi jednotlivými útoky bývají delší časové pomlky, a spíše se jedná nahodilé události co se týče času i prostoru. Krom toho bychom měli válku vnímat také jakožto konfliktní situaci, kdy se fyzicky mezi aktéry přímo nebojuje, nicméně vzájemný konflikt aktéři otevřeně deklarují podporou násilí prostřednictvím svých postojů, prohlášeními i konkrétními akcemi. Především je znám tzv. *studený konflikt*, což je označení stavu, kdy ve společnosti či mezi státy existuje a nadále se stupňuje napětí, které ale zatím nepřerostlo v přímou ozbrojenou konfrontaci. Dochází k vyzbrojování a stupňování nepřátelské rétoriky a typické jsou také zástupné války, kdy obě strany podporují aktéry konfliktů ve třetích zemích.

Situace, kdy ozbrojená fáze konfliktu skončila formou příměří bez podpisu mírové smlouvy, jádro sporu zůstalo nevyřešené, a proto stále dochází k využívání rozličných metod k dosažení cílů aktérů, se označuje za *zamrzlý konflikt*. Ten se však může opět kdykoliv změnit v pravidelnou či nepravidelnou válku.

Na aspekt časovosti navazuje otázka **míry intenzity konfliktu** vyjádřená typem a množstvím použitých prostředků. Nejvyšší stupeň představují *totální války*, kdy bojující strany využívají veškeré dostupné druhy konvenčních zbraní (ruční střelné zbraně, obrněná vozidla, letadla atd.), včetně zbraní hromadného ničení. Tento typ konfliktu pochopitelně vykazuje i výrazně vyšší počet vojenských i civilních obětí. Mírnější formou jsou *omezené války*, kde si bojující strany vystačí s lehčími zbraněmi či využívají jiné metody boje (viz dále). Do této kategorie patří také *vnitrostátní politické krize*, kdy z různých důvodů dochází k veřejným protestům, které mohou přerůst v pouliční násilí. Jejich řešení velmi záleží na charakteru politického režimu. V nedemokratických zemích autoritářští vůdci často volí jejich násilné potlačování policejními a ozbrojenými složkami, což kromě obětí na životech způsobuje i vystupňování společenského napětí, v extrémech

pak k občanskému konfliktu a zhroucení státu. V případě vnitrostátní krize k tomuto dochází během rozkladu státní moci, která není schopna vykonávat základní funkce státu, společnost se štěpí podél zájmů různorodých skupin (národních, náboženských, sociálních) a může dojít i ke ztrátě kontroly nad územím. Souhrnně se pak tomuto stavu říká *zhroucené státy* (failed states).

Konflikty se v neposlední řadě klasifikují dle **metody (strategie) vedení konfliktů**. *Konvenční metoda* konfliktu úzce souvisí se symetrickou formou pravidelného konfliktu, kdy oba bojující aktéři volí tradiční válečné postupy a používají vesměs konvenční zbraně. Naopak asymetrická forma nepravidelného konfliktu je nejlépe charakterizována *guerillovou (partizánskou) metodou* boje, kde slabší aktér musí (početní/technickou) nevýhodu kompenzovat vyhýbáním se přímého střetu lstmi, napadáním ze zálohy, či cílenými útoky na jednotlivé hůře chráněné cíle. Tato metoda boje je často doplňována (někdy splývá s) *terorismem*. Přesná definice terorismu neexistuje, nejčastěji je však asociován s časově nahodilým násilím proti civilním obětem na symbolických místech (spojených s nepřítelem) s cílem vyvolání všeobecného strachu (Rapoport 2001). Teroristé jsou si vědomi své početní slabosti, takže i když používají fyzické násilí, nedílnou součástí jejich strategie je ovlivnění veřejného mínění. Vedou tak zároveň i *informační válku*. Ta je nezbytnou součástí všech ozbrojených i neozbrojených konfliktů a má za cíl přesvědčit a motivovat domácí i zahraniční veřejnost jak k podpoře a účasti ve válce, o vlastní pravdě a legitimitě vedení války, tak také diskreditovat nepřítele. Propaganda, dezinformace, fakenews i očividné lži vždy byly součástími mediálního diskurzu a paralelní frontou každé války, ale v současné době jejich význam ještě více narůstá v souvislosti s rozvojem informačních technologií a dostupnosti internetu. S tímto úzce souvisí další fenomén moderní doby, totiž přenesení konfliktů do kyberprostoru. Rozmach elektronizace státních a veřejných služeb a obchodu a zároveň jejich nedostatečné zabezpečení totiž otevřel možnosti zneužití tohoto prostředí ke *kybernetickým útokům*. Ty mohou směřovat jak ke zničení státní infrastruktury a paralýze státní moci, tak ke snaze získat soukromá či utajená data a informace. Kybernetické útoky se odehrávají na pozadí jak pravidelných a nepravidelných ozbrojených konfliktů, tak se také staly běžnými projevy studených konfliktů. V rámci vnitropolitických krizí jsou nejběžnější formou neozbrojeného konfliktu občanské nepokoje a protesty, které v případě neadekvátně násilných zásahů policejních složek mohou přerůst v pouliční násilí či rabování.

Výše popsaná klasifikace konfliktů dle různých aspektů poukazuje na komplikovanost a zároveň komplexnost problematiky jejich studia. Právě extrémní provázanost mezi jednotlivými aspekty, tenká linie mezi formou a metodou válek a často záměrné skrývání motivů aktérů konfliktu vede k jejich zjednodušení do moderního pojmu *hybridní válka*. Ta přesnou definici nemá, ale obecně znamená využití více forem a metod válčení. Takové „moderní“ války se dále vyznačují velmi intenzivním napojením na globální obchodní síť, jejichž prostřednictvím dochází jednak k financování a snadnému vyzbrojování bojujících stran, jednak k rozvoji ilegálního obchodu s různými komoditami. Zde se konflikty nejvíce překrývají s organizovanou kriminalitou, což se týká také států či jiných politických aktérů (firem), kteří se konfliktu přímo neúčastní a pochází například ze vzdálených regionů (Naím 2008). Zjednodušeně lze konstatovat, že současné konflikty jsou globalizované, jde v nich často o zisk, a v důsledku různorodých zájmů různorodých aktérů a dostupnosti zbraní trvají déle.

Tabulka 2: Klasifikace konfliktů dle různorodých aspektů, forem a metod

Prostorový aspekt – kde a mezi kým?	Forma konfliktu – kdo proti sobě?	Časový aspekt – jak často?	Intenzita konfliktu – jaké prostředky?	Metody – jakým způsobem?
Mezistátní konflikt	Symetrický	Pravidelný ozbrojený k.	Totální válka	Konvenční konflikt
Vnitrostátní konflikt	Asymetrický	Nepřavidelný ozbrojený k.	Omezená válka	Guerillový konflikt
Internacionalizovaný k.		Studený konflikt	Mezistátní/vnitrostátní politická krize	Terorismus
Extrasystémový konflikt		Zamrzlý konflikt		Informační konflikt
				Kybernetické útoky
				Pouliční násilí/nepokoje, protesty
<i>Hybridní konflikt</i>				

Zdroj: vlastní konstrukce

Příčiny konfliktů

Další z důležitých charakteristik konfliktů jsou příčiny jejich vzniku. Tato typologie je hojně zastoupena nejen v odborné literatuře, ale je často diskutována v médiích a také ve výuce politické geografie. Stejně jako v předchozích případech, ani typologie konfliktů dle příčin nemá jednu ustálenou verzi a značně se liší u jednotlivých autorů. Dle Tomeše (2007) lze vymezit pět obecných kategorií faktorů, které stojí za rozpoutáním konfliktu.

(1) Dle některých autorů (např. Marshall 2008) má většina konfliktů ve světě příčinu **kulturní**, což souvisí s etnicko-národními a náboženskými rozdíly uvnitř států, nebo mezi státy. Společným jmenovatelem těchto konfliktů je pak nacionalismus, jakožto politický instrument mobilizující rozdělenou společnost. (2) Mnozí jiní autoři (např. Collier a Hoeffler 2001) se více soustředí na **faktory ekonomické**, což je poměrně tematicky široká skupina. Jednak sem patří konflikty vycházející ze sociálních rozdílů a nerovnoměrného rozdělení bohatství, jednak konflikty způsobené soupeřením o přírodní zdroje (nerostné suroviny, voda, půda). (3) **Politické faktory** povětšinou souvisí s charakterem politického režimu států, respektive úrovní demokracie, a kapacitou státní moci. Prvně zmíněný aspekt je podstatný zejména při politických změnách, kdy je společnost nejvíce náchylná ke konfliktu, druhý aspekt odkazuje na zhroutené státy, neschopné vykonávat základní funkce státu, mimo jiné i fyzicky kontrolovat vlastní teritorium. (4) **Environmentální faktory** čili přírodní podmíněnosti měly svoji relevanci zejména v minulosti, ale i dnes je lze považovat za významné, byť nikoliv primární faktory. Mezi nejvýznamnější skupinu příčin lze řadit hlavně problémy spojené s globální změnou klimatu. (5) Poslední skupinu příčin představují **geopolitické faktory**, které operují se snahou států (zejména velmocí) o kontrolu sféry (regionu) vlivu. Ty se v podstatě opírají o realistické pojetí konfliktů jakožto přirozeného stavu společnosti a odkazují tak na von Clausewitzovu definici konfliktu na začátku tohoto textu.

Analýza příčin současných ohnisek konfliktů a použitá typologie

Při pohledu na mapu ohnisek napětí a konfliktů je patrná zjevná koncentrace ozbrojených konfliktů do souvislého pásu mezi obratníky. Jejich kořeny jsou stále podmíněny historickým a geopolitickým vývojem 20. století a výrazně se na něm podepsaly dva komplementární politické jevy, **nacionalismus** a **geopolitika**. Dvě světové války, respektive mezinárodní smlouvy na jejich konci, následná studená válka, dekolonizační procesy v Asii či Africe, a nakonec rozpad Sovětského svazu a Jugoslávie byly důsledkem jak geopolitických zájmů světových velmocí, tak nacionalistických ambic a snahou o sebeurčení národů. Současné konflikty mají kořeny právě v těchto událostech, i když jejich samotné příčiny jsou velmi rozmanité, unikátní v každém případě, a co je důležité – jsou vícefaktorové (konflikt je způsoben více příčinami nebo se jeho podstata v čase proměňuje). Pro zjednodušení jsme vytvořili sedm kategorií, které nám pomohou s objasněním příčin či charakterem současných konfliktů, ale znova je potřeba podtrhnout, jedná se o hrubou generalizaci.

Nejčastější příčinou vnitrostátních konfliktů je štěpení společnosti dle kulturních rozdílů (např. etnických, jazykových, náboženských), které jsou nacionalismem dále prohlubovány a vedou k formování a politizaci identit. Typickým příkladem je národní identita, ale zejména v mimoevropských regionech mohou mít identity podobu kmenovou či klanovou. Společenské jednotky (národy, kmeny, klany) pak mezi sebou soutěží o politickou moc či zdroje, což může vyvolávat **národnostní (etnické) konflikty**. Dle mnohých autorů je definice nacionalismu, a tím i možného národnostního konfliktu, založena na předpokladu, že národní (kulturní) a politická jednotka nejsou totožné (Gellner 1993). A tudíž, že budou jednotlivé skupiny usilovat o posílení postavení v rámci státu či regionu či přímo o nezávislý stát. **Separatismus** čili snaha o odtržení jedním národem obývaného území a vytvoření nového státu, nebo jeho připojení k již existujícímu státu (iredentismus), je typickým cílem nacionalistů, a také častou příčinou politické nestability a konfliktů. Separatismus mívá nejčastěji kulturní (etnický) motiv (ve východní Evropě, kavkazském regionu, Blízkém východě, jižní Asii), ale příčiny mohou být i ekonomické (respektive navzájem se doplňují). Buď se jedná o regiony ekonomicky slabé a motivací separatistů je pak pocit deprivace z přehlížení centrální mocí, nebo naopak regiony bohaté, které se o svoji prosperitu nechtějí dále dělit se slabšími regiony. Příkladem prvně zmíněných regionů může být Náhorní Karabach, Jižní Osetie nebo Dárfúr, příkladem druhých regionů Podněstří, Somaliland či v Evropě známý případ Katalánska a Vlámka.

Národnostní (etnické) konflikty však nemusí mít nutně primární cíl vlastní stát. Můžeme hovořit o kmenových či sektářských konfliktech mezi dvěma či více soupeřícími skupinami, jejichž cílem je kontrola moci ve státě či v konkrétním regionu. Geograficky se tyto konflikty vyskytují zejména v postkoloniálních regionech, kde území států zahrnuje větší množství různorodých etnik a kmenů bez dokončeného procesu národního uvědomění. Příklady těchto konfliktů najdeme např. v Nigérii, Libyi, Jižním Súdánu, Jemenu či Myanmaru.

Specifickým případem kulturního konfliktu je **islamistický terorismus**, respektive boj globálních džihádistů o převzetí vlády v určitých oblastech. V současné době ve světě operuje několik desítek teroristických džihádistických skupin, ty se nicméně odkazují ke dvěma hlavním a navzájem si konkurujícím organizacím – Al Kaidě a Islámskému státu. Nejvíce intenzivní činnost v současnosti vykazují v regionu Sahelu, v Somálsku, Jemenu, Afghánistánu a Pákistánu. Ale stále je ještě najdeme i v Sýrii a Iráku a problémem jsou také pro politickou stabilitu na Filipínách a v Thajsku.

Specifickou kategorií vnitrostátních konfliktů tvoří v naší mapě **kořistnické konflikty** vedené tzv. **warlordy** (válečnými pány), čili vůdci ozbrojených skupin, jejichž hlavní motivací existence je boj o kontrolu území bohatého na nerostné suroviny. Jedná se o tzv. **krvavé suroviny** (nejčastěji diamanty, koltan, zlato, ale i ropa), které se dají snadno pašovat do sousedních zemí a následně legalizovat pro světový trh. Platbou za tyto suroviny kromě světových měn bývají zbraně, které následně slouží pro udržování konfliktu. Warlordismus je značně rozšířen zejména ve zhroutených státech rovníkové Afriky (Středoafriká republika, Dem. rep. Kongo), ale též v Libyi či Somálsku.

Jako pozůstatek studené války lze vymezit tzv. **ideologické konflikty**, jejichž podstatou je odlišná politická ideologie (komunismus vs. kapitalismus), i když v současnosti je ideologické jádro sporu spíše upozaděno ve prospěch čistě geopolitických ambic (což bylo důležité i během studené války). Příklady jsou dva, jedná se o zamrzlé a zároveň také potenciálně velmi nebezpečné konflikty pro globální bezpečnost – konflikt mezi Severní a Jižní Koreou a mezi Čínou a Tchaj-wanem (respektive mezi Čínskou lidovou republikou a Čínskou republikou). V obou případech je dané, že jedna strana neuznává existenci druhé a činí si nárok na sjednocení celého území (koncept jedna Korea, jedna Čína).

Podobně je pozůstatkem studené války **levicový terorismus** čili vnitrostátní konflikty vedené krajně-levicovými (marxistickými) skupinami. Ty v 70. a 80. letech 20. století představovaly nedílnou součást postkoloniálního vývoje v Africe a Asii, v také byly hlavní příčinou politické nestability ve většině zemí Latinské Ameriky. Dnes najdeme aktivní formu levicového terorismu (či guerillové války) v Kolumbii (i přes slibně se vyvíjející mírový proces) a v Indii v podobě hnutí Naxalitů. Obecně ale marxistické myšlenky po konci studené války ztratily na popularitě. Příznačné však je, že často tytéž guerillové skupiny, které bojovaly pod rudou vlajkou, se v nové době (od 90. let 20. století) přeorientovaly na obchod s drogami. Ten sám o sobě představuje globální problém, do kterého je zapojen celý svět včetně Česka, ale v některých zemích **drogové války** zcela ovládly tamější politiku. Nejkriklavějším příkladem je Mexiko, které díky drogovému konfliktu patří mezi státy s nejvyšším počtem obětí. Ale i v Kolumbii či na Filipínách se situace vymyká z kontroly státních orgánů a hrozí kolaps (zhroucení) státu.

Datasety sledování konfliktů a použitá metodika

Počet obětí, které (vojenských i civilních) konflikt způsobil, je brán jako klíčový a nejčastější ukazatel intenzity, přičemž spodní hranice, kdy je událost považována za válku je velmi variabilní (a sporná) v závislosti na metodice hodnocení. Monitorování a systematickému hodnocení ozbrojených konfliktů se věnuje několik zavedených vědeckých institucí z řad univerzit či nevládních organizací (think-tanků). Jejich databáze jsou založené zejména na sledování počtu obětí konfliktů, konflikty sledují a vyhodnocují ale také z hlediska příčin, metod či samotného průběhu. Vzhledem k rozdílné metodice vymezení ozbrojených konfliktů se významně pak liší zejména v počtu evidovaných konfliktních událostí a jejich klasifikace.

Náš mapový přehled a hodnocení konfliktů vychází z kombinace dat tří následujících institucí: (1) společné databáze Peace Research Institute Oslo (**PRIO**) a Univerzity v Uppsale (**UCDP – Uppsala Conflict Data Program**), (2) databáze Heidelberg Institute for International Conflict Research (**HIIC**) a (3) databáze nevládní organizace **Fund for Peace**. Zatímco program UCDP klasifikuje ozbrojené konflikty kvantitativním přístupem (válka je definována aktivním zapojením alespoň jednoho státu a minimálním počtem 1000 obětí ročně, malý ozbrojený konflikt pak 25 obětí ročně), HIIC přistupuje k hodnocení konfliktu sofistikovaněji na základě kvalitativního a kvantitativního rozboru

tří základních elementů konfliktu: aktérů (actors), akcí (measures) a předpokladů (items). Jinými slovy, databáze posuzuje motivaci a způsob jednání aktérů a následně klasifikuje intenzitu konfliktu dle použitých prostředků (druhy zbraní, počet vojáků/ozbrojenců) a důsledků (počet obětí, počet uprchlíků a míra zničení státu) konfliktu v pěti kategoriích. První dvě jsou klasifikovány jako nenásilné konflikty nízké intenzity (politický spor a politická krize bez násilí), zbylé tři jako násilné konflikty střední (politická krize s použitím násilí) a vysoké (omezená válka a válka) intenzity (HIIK 2020).

Organizace Fund for Peace nehodnotí přímo konflikty, ale politickou kapacitu států, tedy jejich schopnost fyzicky kontrolovat své teritorium, vykonávat správu a vymáhat právo. V rámci monitoringu 178 států světa pak vydává tzv. „**fragile state index**“ (index zranitelnosti států), kde sleduje tři skupiny indikátorů: sociální (např. demografický tlak, uprchlíci, skupinové násilí, emigrace), politické (např. legitimita vlády, korupce, dodržování lidských práv, dodržování zákonů, bezpečnost) a ekonomické (např. nerovnoměrný ekonomický vývoj, chudoba). Výsledkem je jednak databáze indexu (měřeno od roku 2005) a jednak hodnocení jednotlivých států.

Námi vytvořená mapa aktuálních ohnisek napětí a konfliktů je tedy kombinací kvantitativního a kvalitativního hodnocení konfliktů a zjednodušuje výše popsané datasey. Na straně jedné vychází z tradičního hodnocení ozbrojených konfliktů dle počtu obětí za rok, v našem případě je zahrnut roční průměr ze tří let, přičemž hranici mezi vysokou a nízkou intenzitou konfliktu jsme snížili na 500 obětí za rok, a naopak minimální hranici počtu obětí za rok jsme zvýšili na 100. Tato veličina je pak doplněna o prostorový a časový aspekt. Výsledek shrnuje následující tabulka:

Tabulka 3: Metodika výsledné klasifikace konfliktů v kartogramu Ohnisek napětí a konfliktů

	Počet obětí/rok (2018-20)	Zasažené území	Časový aspekt
Intenzivní válka	nad 1000	nad 50 %	Pravidelný ozbrojený konflikt
Méně intenzivní válka územně neomezená	100-999	nad 50 %	Nepravidelný ozbrojený konflikt
Méně intenzivní válka územně omezená	100-999	do 50 %	Nepravidelný ozbrojený konflikt
Zamrzlá válka	Nespecifikováno	Nespecifikováno	Zamrzlý konflikt
Zhroucené státy	Nespecifikováno	100 %	Studený konflikt

Zdroj: vlastní na základě vybraných datasetů (viz seznam zdrojů)

Seznam literatury

Ciment, J. (ed.) (2013): Encyclopedia of conflicts since World War II. M. E. Sharpe, Armonk, New York.

Collier, P., Hoeffler, A. (2004): Greed and Grievance in Civil War. Oxford Economic Papers 56, s. 563-595.

Fearon, J. and Laitin, D., 2003. Ethnicity, insurgency, and civil war. American Political Science Review, 97 (1), 75–90.

HIK (2020): Methodology of the Heidelberg Conflict Research. Dostupné z <https://hiik.de/hiik/methodology/?lang=en>

Marshall, M.G. (2008): Fragility, Instability, and the Failure of States. Assessing Sources of Systemic Risk. Working Paper, Council on Foreign Relations, Center for Preventive Action, New York.

Naím, M. (2008): Černá kniha globalizace. Vyšehrad, Praha.

Rapoport, D. (2001). The Fourth Wave: September 11 in the History of Terrorism. Current history, 100, s. 419-424.

Tomeš, J., Festa, D., Novotný, J. (2007): Konflikt světů a svět konfliktů. Nakladatelství P3K, Praha.

von Clausewitz, C. (2008): O válce (z originálu Vom Kriege, překlad Zbyněk Sekal). Academia, Praha.

Zdroje dat

Fund for Peace (2021): Fragile and Conflict Affected States. <https://fundforpeace.org/what-we-do/fragile-and-conflict-affected-states/> (15. 2. 2021).

HIK (2020): Methodology of the Heidelberg Conflict Research. <https://hiik.de/hiik/methodology/?lang=en> (15. 1. 2021).

UCDP (2021): Research data at the Department of Peace and Conflict Research. <https://pcr.uu.se/data> (15. 2. 2021).